

โครงการวิจัยการผลิตและการจัดการของป่าอย่างยั่งยืนในป่าปลูก

ประเชิญ สร้อยทองคำ¹ นุชนารถ นิลกำแหง²

วาทีณี คุ้มเจริญ³ สุเทพ ฉะเย็บแหลม⁴

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยการผลิตและการจัดการของป่าอย่างยั่งยืนในป่าปลูกมีกิจกรรมสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ การจัดทำแปลงทดลองรูปแบบการปลูกป่าเพื่อใช้สอยเนื้อไม้และของป่า ในเนื้อที่ 4 ไร่ ของศูนย์วิจัยผลิตผลป่าไม้ จังหวัดนครราชสีมา ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยปลูกต้นไม้และพืชของป่า จำนวน 13 ชนิด มีเปอร์เซ็นต์การรอดตายและการเจริญเติบโตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากสภาพดินและน้ำบาดาลที่ใช้มีความกระด้างสูง ตลอดจนมีน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน

กิจกรรมสำคัญอีกประการของโครงการ คือ การศึกษาข้อมูลด้านกายภาพและด้านเศรษฐกิจ โดยการสำรวจข้อมูลต้นไม้และพืชของป่า การเก็บหาและ การใช้ประโยชน์จากป่า ในพื้นที่แปลงปลูกป่าโครงการ ป่าชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสกลนคร ฟาร์มตัวอย่างป่าอาหารชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครพนม และโครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านดอนม่วงพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดมุกดาหาร โดยการสำรวจปริมาณต้นไม้และพืชของป่าในแปลงปลูก แบบไลน์พล็อต (line plot system) เพื่อสำรวจจำนวนของป่าที่เป็นพืชพื้นล่าง จำนวนกล้าไม้ ลูกไม้ ไม้หนุม ความโตและความสูงของต้นไม้ และสำรวจการเก็บหา และใช้ประโยชน์จากป่าโดยเครื่องทางด้าน การวิจัยสังคม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์โดยมีแนวคำถาม การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และวิธีประเมินสภาวะชนบทเร่งด่วน

ผลการสำรวจ พบว่าในแปลงปลูกมีพรรณไม้และพืชของป่า ที่หลากหลายเป็นอย่างมาก มีไม้หนุม และลูกไม้ ที่สามารถทดแทนไม้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ แต่ชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงมีการเข้าไปเก็บหาและใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย เพราะมีการล้อมรอบแปลงปลูกด้วยลวดหนาม เพื่อป้องกัน วัว ควาย เข้าไปทำอันตรายต้นไม้ และพืชของป่าซึ่งยังมีขนาดเล็กอยู่ และเจ้าหน้าที่เองก็ต้องเก็บผลผลิตเพื่อนำไปรวบรวมจำหน่ายที่ฟาร์มตัวอย่าง ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าเข้าไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร แต่ชาวบ้านก็เห็นประโยชน์ของแปลงปลูกและมีความห่วงใยในป่าปลูกเหล่านี้ และเห็นว่า เจ้าหน้าที่ควรร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมเพื่อปลูกเสริมและบำรุงรักษาป่าในโอกาสวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เพื่อกระตุ้นและขยายความรู้สู่ผู้เกี่ยวข้องเป็นเจ้าของ และห่วงใยป่าเหล่านี้ เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อไป

คำหลัก : การจัดการของป่า ป่าปลูก

¹นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ e-mail : sroithongkham@hotmail.com

²นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ e-mail : noi_nonwood@yahoo.com

³นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ e-mail : thwatinee@yahoo.com

⁴เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ e-mail : thepthayang@yahoo.com

Sustainable Productions and Managements of Non Timber Forest Products in Plantation

PRACHOEN SROITHONGKHAM NUCHANART NILKAMHAENG

WATINEE KHUMCHAROEN SUTHEP CHIABLAEM

ABSTRACT

The main activity of Sustainable Productions and Managements of Non Timber Forest Products in Plantation project is to establish the model of reforestation for wood and non-wood utilization plot. The plot was set up at Forest Products Research Center, Nakhorn Rachasima Province. 0.64 Ha was used for the plot with 13 species of tree and non-wood were planted. The percentage of survival and growth of the plants seem low due to the property of soil was too poor and under ground water was hard water. The flood in rainy season was the main effect for poor percentage of survival and growth of the plants.

Another activity of the project was the stock of the forest, also wood and non-wood forest products utilization. The reforestation of the forest farm in royal project in Sakolnakhorn Province, Nakhorn Panom Province and Mukdaharn Province were surveyed. Line plot system was used for inventory for amount of seedling, sapling and stock of tree. The social methods were used for access the wood and non-wood forest products utilization such as interview, participated observe, Guide line, Focus group and Rapid Rural Appraisal (RRA).

The results show that, there is plenty of bio-diversity in the plots. Seedling and sapling are sustainable for succession. There is a few of wood and non-wood forest products utilization in the village. The people was afraid of offending the fence around the plots which used for cattle protected. However, the people feel good for the reforestation. The participated of people and officer for reforestation activity in good chance such as Her Majesty King and Queen Birthday is very good practice.

Keywords : non-wood forest products management reforestation